

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia.

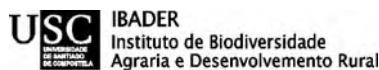
Fichas descriptivas

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas

**Pablo Ramil Rego
Manuel Antonio Rodríguez Guitián
Javier Ferreiro da Costa
Marco Rubinos Román
Luis Gómez-Orellana Rodríguez
Belén de Nóvoa Fernández
Boris Alejandro Hinojo Sánchez
Susana Martínez Sánchez
Carmen Cillero Castro
Ramón Alberto Díaz Varela
Patricia María Rodríguez González
Castor Muñoz Sobrino**

**GI-1934 TTB
Universidade de Santiago de Compostela**

Monografías do IBADER - Lugo 2008

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas

Primeira edición: 2008

Autores: Pablo Ramil Rego; Manuel Antonio Rodríguez Guitián; Javier Ferreiro da Costa; Marco Rubinos Román; Luis Gómez-Orellana Rodríguez; Belén de Nóbrega Fernández; Boris Alejandro Hinojo Sánchez; Susana Martínez Sánchez; Carmen Cillero Castro; Ramón Alberto Díaz Varela; Patricia María Rodríguez González; Castor Muñoz Sobrino

A efectos bibliográficos a obra debe citarse:

Ramil Rego, P.; Rodríguez Guitián, M.A.; Ferreiro da Costa, J.; Rubinos Román, M.; Gómez-Orellana, L.; de Nóbrega Fernández, B.; Hinojo Sánchez, B.A.; Martínez Sánchez, S.; Cillero Castro, C.; Díaz Varela, R.A.; Rodríguez González, P.M. & Muñoz Sobrino, C. (2008). Os Hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas. Monografías do Ibader. Universidade de Santiago de Compostela. Lugo

Deseño e Maquetación: GI-1934 TTB - IBADER

Fotografía: Arquivo fotográfico GI-1934 TTB - IBADER

Ilustracións: GI-1934 TTB - IBADER

ISSN edición]a dfYgU: 1888-5810

ISSN edición dil ital: 1988-8341

<http://www.ibader.org>

Depósito Legal: C 173-2008

Edita: IBADER. Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural. Universidade de Santiago de Compostela, Campus Universitario s/n. E-27002 Lugo, Galicia.

<http://www.ibader.org>

.

Copyright: Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural (IBADER).

Colabora:

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE
E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE LUGO
I N L U D E S

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1170 Arrecifes

Correspondencias

Paleartic	11.24, 11.25.
Ramsar	A, D.
IHG	1.2.1, 1.4.1.

Denominación oficial

Inglés	Reefs.
Castelán	Arrecifes.

Denominación vulgar

Galego	Arrecifes.
Castelán.	Arrecifes.

Descripción científica

Descripción do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Os arrecifes poden ser concrecions bioxénicas ou xeoxénicas. Trátase dun substrato sólido e compacto sobre fondos non consolidados ou sólidos, que afloran dende o fondo mariño na zona sublitoral e na zona litoral. Estes arrecifes disponen xeralmente dunha zonación continua de comunidades béntonicas de especies de algas e animais, así como de concrecions e formacions coralíxenas.

Aclaracións:

- "Substrato sólido e compacto" son: rochas (incluídas rochas brandas, ex. creta), cantos rodados e empedrados (xeralmente > 64 mm.)
- "Concrecions bioxénicas" definense como: concrecions, incrustacions, concrecions coralíxenas e leitos de de mexillóns bivalvos precedentes animais vivos ou mortos, i.e. fondos sólidos bioxénicos que proporcionan hábitats para especies epibioticas.
- "Xeoxénica" enténdese: arrecifes formados por substrato non bioxénico
- "Afloran dende o fondo mariño" significa: o arrecife está ben diferenciado topograficamente do leito mariño circundante.
- "Zona litoral e sublitoral" enténdese: os arrecifes poden estenderse dende a zona sublitoral initerrumpida na intermareal (litoral) ou únicamente na zona sublitoral, incluíndo as áreas de augas profundas tales como a batial.
- Aqueles substratos rochosos cubertos por una capa fina e móbil de sedimento clasifícanse como arrecifes se a biota asociada depende do substrato rochoso en lugar de sedimentos superpostos.
- Cando existe unha zonación continua das comunidades litorais e sublitorais, débese respectar a súa integridade ecolóxica durante o proceso de selección de Lugares de Importancia Comunitaria.
- Inclúense nesta tipoloxía de hábitat complexo unha variedade de características topográficas submareais, tales como: hábitats de descarga hidrotermal, montes submarinos, paredes de rocha vertical, cornixas horizontais, saíntes, cimas, barrancos, lombas, ladeiras ou leitos chans de rocha, campos de rocha desfeita, cantos ou empedrados

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

A maior parte das representacions deste hábitat en Galicia están constituídos por afloramentos rochosos comprendidos dentro da franxa litoral.

Fisionomía e estrutura.

A composición química e estrutura dos diversos tipos litolóxicos que forman parte do basamento rochoso litoral, xunto ás características e dinámica xeomorfolóxica deste, condicionan o aspecto e extensión deste tipo de hábitat.

Variabilidade.

En determinados lugares, a historia xeomorfolóxica recente favoreceu a formación de plataformas de abrasión máis ou menos extensas e de morfoloxía estable, como acontece no litoral comprendido entre Baiona e A Garda (Pontevedra), mentres que noutros casos, a existencia de desprendementos propicia que os arrecifes sexan discontinuos e de morfoloxía cambiante. Entre estes dous extremos existe un amplio abano de exemplos dentro do litoral galego.

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1170 Arrecifes

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

Atlántico Norte incluido o Mar do Norte e o Mar Báltico: Unha grande variedade de algas pardas, vermelhas e verdes (algunhas viven nas follas doutras algas)

Atlántico (Mar Cantábrico, Baía de Biscaia): Comunidades *Gelidium sesquipedale* asociadas con algas pardas (*Fucus*, *Laminaria*, *Cystoseira*), e algas vermelhas (*Corallinaceae*, *Ceramiales*, *Rhodomelaceae*).

Ilas Atlánticas Centrais (Ilas Macaronésicas) e Mediterráneas: Leitos de *Cystoseira/Sargassum* cunha mestura de outras algas vermelhas (*Gelidiales*, *Ceramiales*), algas pardas (*Dictyotales*) e algas verdes (*Siphonales*, *Siphonacladales*).

Animais – formadores de arrecifes:

Atlántico Norte incluido o Mar do Norte: Poliquetas (ex. *Sabellaria spinulosa*, *Sabellaria alveolata*, *Serpula vermicularis*), bivalves (e.g. *Modiolus modiolus*, *Mytilus sp.*) e corais de augas frias (ex. *Lophelia pertusa*).

Atlántico (Golfo de Cádiz): Comunidades de Madreporarios: comunidades de *Dendrophyllia ramea* (bancos), comunidades de *Dendrophyllia cornigera* (bancos); comunidades de corais brancos (bancos), (comunidades de *Madreporarios oculata* e *Lophelia pertusa* (bancos). comunidades de *Solenosmilia variabilis* (bancos). Comunidades de Gorgonias: facies de *Isidella elongata* e *Callogorgia verticillata* e *Viminella flagellum*; Facies de *Leptogorgia spp.*; Facies de *Elisella paraplexaurooides*; Facies de *Acanthogorgia spp.* e *Paramuricea spp.*. Formacións de *Filigrana implexa*.

Ilas Atlánticas Centrais (Ilas Macaronésicas): Corais de augas mornas (*Dendrophilia*, *Anthiphanes*), serpúlidos, poliquetas, esponxas, especies de hidrozoos e briozoos xunto moluscos bivalvos (*Spondillus*, *Pinna*).

Mar Báltico: Bivalvos (ex. *Modiolus modiolus*, *Mytilus sp.*, *Dreissena polymorpha*).

Mediterráneo: Poliquetas serpúlidos, moluscos bivalvos (ex. *Modiolus sp.* *Mytilus sp.* e Ostras). Poliquetas (ex. *Sabellaria alveolata*)

Mediterráneo Sudoeste: Arrecifes de *Dendropoma petraeum* (formando) ou en relación com algas vermelhas calcárias *Spongites spp.* ou *Litophyllum lichenoides*. Formacións de *Filigrana implexa*. Comunidades de gorgonias: Facies de gorgonias holoaxonias (*Paramuricea clavata* "bosque", *Eunicella singularis* "bosque"), facies mixtas de gorgonias (*Eunicella spp.*, *P. clavata*, *E. paraplexaurooides*, *Leptogorgia spp.*) Facies de *Isidella elongata* e *Callogorgia verticillata*; Facies de gorgonias escleroaxonias (*Corallium rubrum*). Comunidades de Madreporarios: arrecifes de *Cladocora caespitosa*, Facies de *Astroides calyculus*. Comunidades de Madreporarios: Comunidades de *dendrophyllia ramea* (bancos); comunidades *Dendrophyllia cornigera* (bancos); comunidades de corais brancos (bancos); comunidades de *Madrepora oculata* e *Lophelia pertusa* (bancos).

Animais non formadores de arrecifes:

Atlántico Norte incluido o Mar do Norte: En xeral invertebrados sésiles especializados en substratos mariños rochosos como esponxas, antozoos ou cnidarios, briozoos, poliquetas, hidroides, ascidias, moluscos e cirrípeda (percebes) así como diversas especies móbiles de peixes e crustáceos.

Ilas Atlánticas Centrais (Ilas Macaronésicas): Gorgonias, hidrozoos, briozoos e esponxas, así como diversas especies móbiles de crustáceos, moluscos (cefalópodos) e peixes.

Mar Báltico: A distribución e abundancia de especies de invertebrados establecidos en substratos rochosos está limitada polo gradiente de salinidade dende o Oeste ao Leste. Os grupos típicos son: hidroides, ascidios, cirrípedos (percebes), briozoos e moluscos así como diversas especies móbiles de peixes e crustáceos.

Mediterráneo: Cripeda (percebes), hidroides, briozoos, ascidios, esponxas, gorgonias e poliquetas así como diversas especies móbiles de peixes e crustáceos.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Ascophyllum nodosum, *Chondrus crispus*, *Enteromorpha spp.*, *Fucus serratus*, *Himanthalia elongata*, *Laminaria spp.*, *Mastocarpus stellatus*, *Saccorhiza polyschides*, *Ulva lactuca*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Non se coñecen.

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1170 Arrecifes

Correspondencia fitosociolóxica

Non se estableceu na bibliografía disponible.

Hábitats asociados ou en contacto

Polo xeral, este tipo de hábitat entra en contacto con esteiros (1130), fondos mariños descubertos na baixamar (1140), grandes calas e baías (1160) e, máis raramente, hábitats de marismas (1310, 1320, 1330, 1410).

Vista aérea do litoral costeiro da Península de O Grove no tramo abranguido entre Punta Con de Aguieira e Punta Abelleira, onde é posible atopar representacións do hábitat 1170 (Arrecifes costeiros).

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1170 Arrecifes

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Hábitat presente na maior parte dos países ribeirãos do Océano Atlántico, Mar Báltico, Mar do Norte e Mar Mediterráneo.

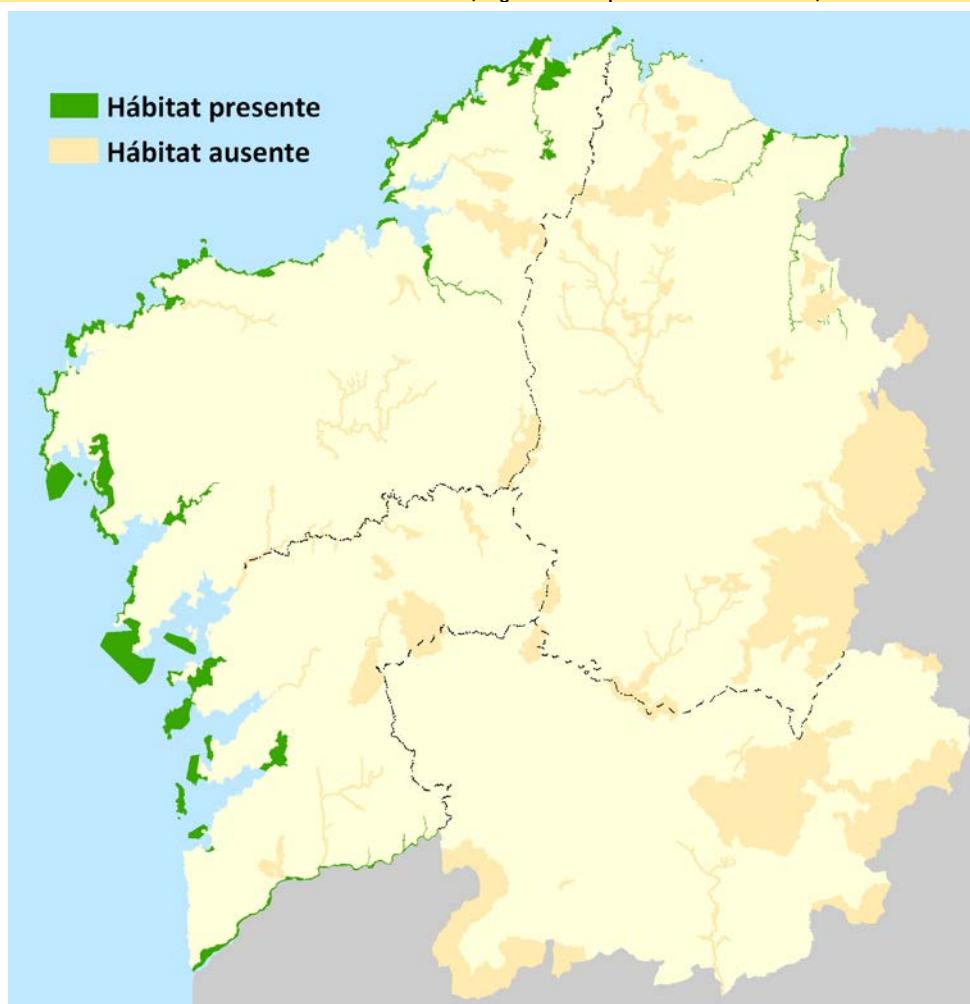
Distribución en Galicia

Presente nas costas de Lugo, A Coruña e Pontevedra.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Hábitat amplamente distribuído nos espazos litorais.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

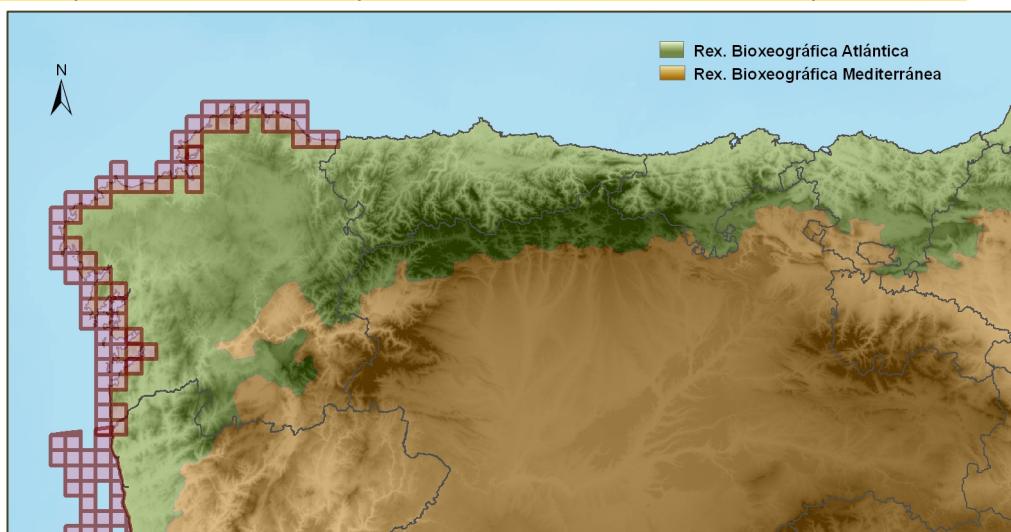

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

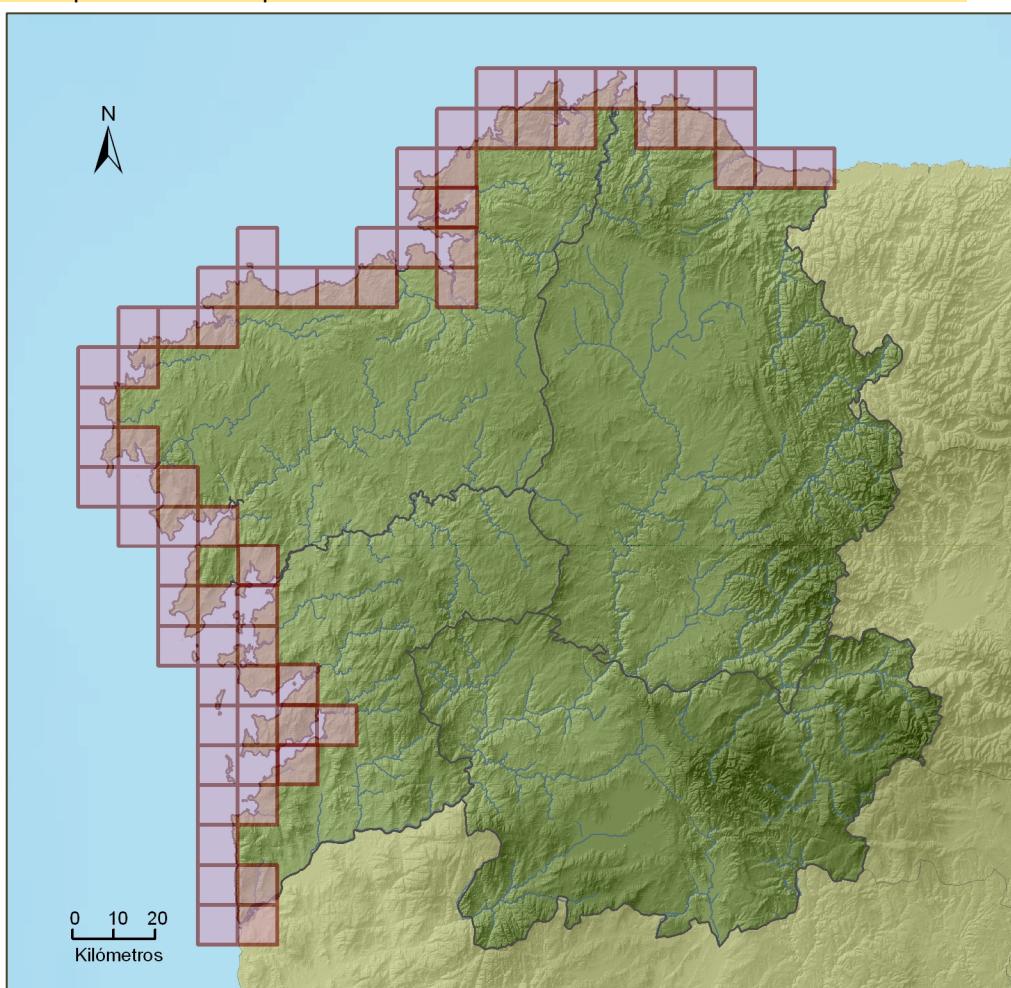
1170 Arrecifes

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1170 Arrecifes

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C ●	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu ●
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C ●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C ●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C ●	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C ●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C ●	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C ●	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C ●	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C ●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllons	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C	ES1140003	A Ramallosa	Po ●
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu ●	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po ●
ES1120005	Ás Catedrais	Lu ●	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po ●
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budío	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po ●
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu ●	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu ●	ES1140016	Enseada de San Simón	Po ●
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrido	C ●	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C ●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C ●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C ●	ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu ●	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu ●	ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu ●	ES0000375	Esteiro do Miño	Po ●
ES0000374	Ancares	Lu			

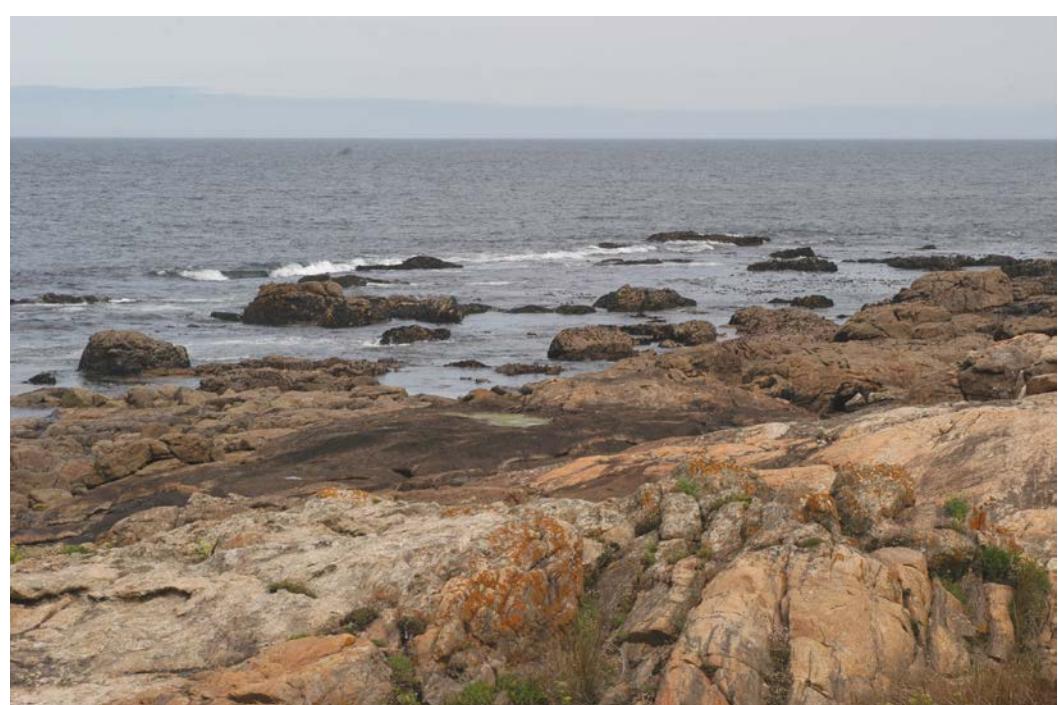
1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1170 Arrecifes

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Arrecifes costeiros (1170) na Punta do Salto do Ladrón (Rianxo).

Arrecifes costeiros (1170) nun sector da Costa da Morte.

1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica

1170 Arrecifes

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Na maior parte das representacións galegas deste hábitat practicouse o marisqueo e a pesca de baixura dende épocas remotas.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

A composición florística e o grao de cobertura da vexetación característica deste tipo de hábitat, ao igual que as suas comunidades de animais, así como os parámetros físico-químicos das augas que o bañan, son indicadores fiables do seu estado de conservación.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

A xeneralización de obras públicas de acondicionamento e acceso a áreas con atractivo turístico no litoral afectou negativamente o estado de conservación dalgúnsas representacións deste tipo de hábitat.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A restauración das condicións de naturalidade nas áreas afectadas negativamente por construcións ou procesos contaminantes contribúe positivamente á recuperación do estado de conservación do hábitat.

Bibliografía

Míguez Rodríguez et al. (1996), Izco (2000) e datos propios.

